

Önbevallásos kérdezéstechnika a kriminológiai kutatásokban

Self-report method in criminological research

Kó József

tudományos munkatárs
Országos Kriminológiai Intézet,
Bűnözéskutatási és Elemzési Tudományos Osztály
ko@okri.hu

Absztrakt

Cél: A cikk célja, hogy bemutassa a külföldön már elfogadott, és széleskörűen alkalmazott, de Magyarországon még kevésbé ismert és használt önbevallásos kérdezéstechnikát.

Módszertan: A szerző rövid történeti áttekintés után ismerteti az önbevallásos kérdezéstechnika alkalmazási lehetőségeit a kriminológiai kutatásokban.

Megállapítások: Az eddigi eredmények bemutatása meggyőzően bizonyítja, hogy megfelelő módszertan alkalmazásával az önbevallásos kérdezéstechnika megbízható eredményeket produkál a bűnözéssel, bűncselekményekkel kapcsolatos adatgyűjtés során.

Érték: A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a megfelelő módszertani eljárásokat alkalmazva a self-reported technikával készült kutatások éppen olyan valid eredményeket hoznak, mint a hivatalos bűnügyi statisztikából származó adatok.

Kulcsszavak: kriminológia, bűnözés, kutatás, adatgyűjtés

Abstract

Aim: The aim of this article is to introduce the technique of self-report questioning, which is already accepted and widely used abroad, but is still little known and accepted in Hungary.

Methodology: After a brief historical overview, the Author describes the application of the self-report questioning technique in criminological research.

Findings: The presentation of the results so far convincingly demonstrates that, with the application of appropriate methodology, the self-report questioning produces reliable results in the collection of data on crime and criminality.

Value: The research results show that, with the right methodological procedures, self-reported surveys can produce results that are just as valid as official crime statistics.

Keywords: criminology, crime, research, data collection

Bevezetés

A 20. század végére az angolszász kriminológiai irodalomban teljesen elfogadottá vált, hogy a kriminológiai elemzéseknek, elméleteknek három lehetséges adatforrása van (Gaines & Miller, 2012). Az első és legkézenfekvőbb a hivatalos kriminálstatisztika, amely az ismertté vált bűncselekményekről ad számot. Az adatokat az igazságügyi szervek gyűjtik és szolgáltatják. A második adatforrást a viktimizációs vizsgálatok jelentik. Az Amerikai Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában rendszeresen végzik ezeket a vizsgálatokat, elsősorban a lakosság körében, de a 20. század végére sok európai országban is folytattak hasonló adatfelvételeket (NCVS, BCVS, ICVS). Alkalmanként a vállalati szférában is sor kerül adatfelvételekre (PCWCS). Ezek a vizsgálatok is a viktimizációs adatfelvételek körébe sorolhatók. A nonprofit szféra – egyelőre – rendszerint kimarad a vizsgálódások köréből.

A legáltalánosabban alkalmazott, lakossági körben elvégzett viktimológiai vizsgálatok adatai ma már a hivatalos bűnügyi adatokkal együtt kerülnek elemzésre és feldolgozásra. A két, egyenrangúnak tekintett adatforrás mellé sokszor odarendelik a harmadik adatgyűjtési módszerrel összegyűjtött adatokat is. Ez az egyre inkább felzárkózó és mind nagyobb figyelmet követelő adatgyűjtési technika az önbevallásos (self-reported) adatgyűjtés.

A kriminológiai kutatások területén a 20. század legfontosabb technikai innovációja az önbevallásos adatgyűjtés alkalmazása volt (Klein, 1989), amely az Egyesült Államokból indult hódító útjára. A korai kutatások óta nagyon sokat fejlődött ez az adatgyűjtési módszer. Mára már megfelelő validitást mutatnak az eredmények ahhoz, hogy a self-reported módszer a kriminológiai elemzések harmadik legfontosabb adatforrásává váljon, a hivatalos bűnügyi statisztika és a viktimológiai vizsgálatok mellett.

Az önbevallásos felmérések (self-report study)

Az önbevallásos módszerrel végzett adatgyűjtés felhasználása – Pepper és Petrie (2013) szerint – az utóbbi időkből a kriminológiai kutatások fejlődésének legfontosabb eredménye. Ezt a kutatási módszert ma már széles körben alkalmazzák az amerikai kriminológusok.

A gyakori használatot az indokolja, hogy ezzel a módszerrel sok olyan információhoz juthatnak a kutatók, amelyek korábban nem voltak hozzáférhetők a tudományos elemzés számára. Mára a kriminalitás és a kriminális cselekményt elkövetők legfontosabb vizsgálati eszközévé az önbevallásos felmérések váltak (Klein, 1989).

Kezdetben erős kételkedés fogadta a módszer alkalmazását, ugyanis a kutatók egy része nem hitt abban, hogy az emberek beszámolnak illegális tevékenységeikről. Az első vizsgálatok eredményei még a kutatókat is meglepték (Porterfield, 1943; Wallerstein & Wylie, 1947). Az emberek nemcsak, hogy beszámoltak arról, milyen törvénybe ütköző cselekedeteket követtek el, de a vártnál jóval nagyobb számban tették ezt. Az eredmények a módszert nem ismerő kutatókban sokszor kételkedést ébresztettek.

Az alkalmazott eszközök az utóbbi ötven év során sokat finomodtak. A jelenleg elfogadott módszertani előírások jelentősen növelték az ilyen jellegű kutatások érvényességét és megbízhatóságát. Az alkalmazott módszerek ismertetése és a kapott eredmények használhatósága napjainkban ezt a módszert már teljesen elfogadottá tették. A kidolgozott mérési eszközök validálása és standardizálása lehetővé tette, hogy az önbevallás módszerével készülő felmérések megbízhatóak és összehasonlíthatóak legyenek.

Ezek a fejlemények tették az önbevallásos módszeren alapuló kutatásokat a jelenlegi kriminológiai gondolkodás szerves részévé.

Az „új” módszer alkalmazása forradalmasította a kutatási elképzelések megvalósíthatóságát is. Az alkalmazott felmérési eljárás az eddig tabu témának számító területekre is kiterjesztette a vizsgálódást, például a bűnözői magatartás megismerésének és leírásának teljesen új területeit nyitotta meg (Hindelang, Hirschi & Weis, 1981).

Short és Nye (1958) kutatásaik során egy 21 itemből álló kérdéscsoportot dolgoztak ki, amelynek segítségével egységesíteni lehetett a korábban alkalmazott önkitöltős kérdőíveket, és amivel megbízhatóan lehetett mérni az antiszociális és kriminális magatartást.

A kezdeti vizsgálatok középpontjában a szocioökonómiai státusz és a kriminális magatartások megjelenése állt. Az eredmények alapján megkérdőjeleződött az a korábban elfogadott álláspont, amely szerint fordított kapcsolat áll

fenn a társadalmi státusz és a kriminális magatartások előfordulási gyakorisága között. A hivatalos bűnügyi statisztika adataira támaszkodó „hagyományos” elemzésekben ugyan kimutatható ez az összefüggés, de ez az eredmény inkább az igazságszolgáltatási rendszer működési sajátosságaira vezethető vissza, s nem a tényleges összefüggést mutatja. Számos kutatás használt önbevallásos technikát az adatgyűjtés során a késő 1950-es és a korai 1960-as években arra, hogy megvizsgálja a kapcsolatot a társadalmi státusz és a bűnözői magatartás között (Pepper & Petrie, 2013). Ezek a vizsgálatok megállapították, hogy míg a legtöbb fiatal életében előfordul valamilyen illegális magatartás, viszonylag kevesen követtek el súlyos bűncselekményeket, és a legtöbben egy-két alkalom után felhagytak a törvénytörésekkel.

Az önbevallásos módszer azonban nemcsak egy-egy társadalmi csoport bűnözésével kapcsolatos viselkedésének feltárására, hanem bizonyos bűncselekménycsoportok (áldozat nélküli, konszenzuális bűncselekmények) esetében a látencia és a tényleges előfordulás becslésére is jól használható.

Az önbevallásos vizsgálatok felhasználása a látencia becslésére eddig nem tekinthető elterjedtnek, egyrészt mert a vizsgálatok célcsoportját rendszerint nem az átlagnépesség, hanem valamilyen kisebb, jól elkülöníthető csoport alkotta, másrészt a módszer önmagában nem is alkalmas a teljes látencia becslésére, viszont a viktimológiai vizsgálatokkal összekapcsolva, azokat jól kiegészítheti.

Az önbevallásos módszer alkalmazása

Austin Porterfield az elsők között használta ezt a kutatási módszert (Porterfield, 1943). Főiskolai hallgatókat vizsgált, illetve kérdezett arról, hogy középiskolás éveikben követtek-e el törvénytörő cselekményeket. A kapott eredményeket összehasonlította a fiatalok bírósága elé került esetekkel. A kutatás egyik eredménye, hogy a fiatalok saját bevallása szerint jóval több bűncselekményt követtek el, mint ami megjelent az igazságszolgáltatás intézményrendszerében. A legfontosabb megállapítás azonban az volt, hogy a serdülőkorú fiatalok a kriminális viselkedésük alapján nem különíthetők el egyértelműen bűnelkövető és nem bűnelkövető csoportokra. A hivatalos eljárásban megjelenő bűnelkövetőkhöz nagyon hasonló mintázottság volt kimutatható a hivatalosan nem bűnelkövetőnek tekinthető fiatalok viselkedésében is. A bűncselekmények elkövetői sokkal egyenletesebben oszlanak meg a különböző társadalmi csoportokban, mint az a hivatalos statisztikai adatokból következne.

Az amerikai társadalom különböző rétegeiben sokkal több bűnelkövető található, mint azt a bűnügyi eljárásokban megjelenők gyakorisága és összetétele

sugallja. A hivatalos bűnügyi adatokban, statisztikákban megjelenő bűnelkövetői kör egyáltalán nem tükrözi a ténylegesen törvénysértést elkövetők társadalmi rétegződését.

Ezeknek a korai vizsgálatoknak az egyik legfontosabb megállapítása az volt, hogy a társadalomban sok olyan ember él, akiket nem tekintünk bűnözőnek, holott akár több törvénysértést is elkövettek már, míg az igazságszolgáltatási eljárásba bekerült személyek bűnözőnek minősülnek, függetlenül attól, hogy a viselkedési és gondolkodási rendszerük nem különbözik a látenciában maradóktól. A láthatóvá váló és a rejtve maradó bűnelkövetők elemzésével, és az ebből fakadó társadalmi és kriminológiai következtetések levonásával azóta is adós a kriminológia tudománya.

A munka folytatódott, és később mások is kimutatták (Short & Nye, 1958), hogy jelentős eltérés van az önbevallásos felmérésekben mérhető és a hivatalos bűnügyi statisztikákban megjelenő bűnelkövetői kör között. Ezek az eredmények megkérdőjelezték a hivatalos bűnügyi statisztikákra alapuló elméleteket a bűnözés, különösen a fiatalkori bűnözés okait és az elkövetők összetételét illetően. A vizsgálatok szerint az elkövetett törvénysértések jelentős hányada sosem derül ki, nem jut a hatóságok tudomására, ezért mind az elkövetők körét, mind a cselekmények összetételét tévesen mutatja a hivatalos statisztika. Akadtak olyan elméleti szakemberek is, akik az új eredményekre alapozva alakították ki az elkövetőkkel kapcsolatos elképzeléseiket, és szociális kontroll elméletükben erősen támaszkodtak a self-reported kutatások eredményeire (Conger, 1976; Hirschi, 1969).

A kezdetektől fogva erős kritikák is megfogalmazódtak a módszerrel kapcsolatban. Voltak, akik épp olyan megbízhatatlannak tekintették a self-reported technikával készült felméréseket és a viktimológiai kutatásokat, mint a hivatalos bűnügyi statisztikát (Nettler, 1984).

A kritikák a megbízhatóságot és az érvényességet kérdőjelezték meg, a megfogalmazott problémák többsége azonban minden olyan empirikus kutatásra érvényes, amelyek során valamilyen lakossági mintán igyekeznek adatokat gyűjteni a kutatók. Ide sorolhatóak például a megkérdozettek elképzelései arról, hogy mi lenne az elvárt „helyes” válasz az adott kérdésre; a telescoping-hatás; az emlékezettel kapcsolatos problémák; az értelmezési nehézségek, és még folytathatnánk a sort. A közvélemény-kutatásokkal kapcsolatos elméleti munkák azonban megmutatták, hogy ezek az ellenvetések, bár valóban létező problémákra hívják fel a figyelmet, de a megfelelő módszertani eljárások alkalmazásával az ezekből adódó pontatlanságok kiszűrhetők, korrigálhatók, illetve nem jelentenek szisztematikus hibát, így az eredmények megbízhatóságát és érvényességét nem veszélyeztetik.

A felmerülő problémákat négy főbb csoportba sorolhatjuk:

- 1) A mintával, mintaválasztással kapcsolatos problémák.
- 2) A minták összetételével kapcsolatos ellenvetések.
- 3) Az általánosíthatóság problémája.
- 4) Az alkalmazott módszerből fakadó nehézségek.

A mintával kapcsolatos problémák

A kritikusok főleg azt szokták kiemelni, hogy a self-reported technikát felhasználó kutatások jellemzően valamilyen kisebb csoportot érintenek. Általában valamilyen iskolai környezetben (főiskola, egyetem vagy középiskola) kerül sor a kutatásra, így a kutatásban részt vevők köre semmiképpen nem tekinthető reprezentatívnak, és nem képvisel semmilyen nagyobb társadalmi csoportot, így nagy hiba lenne ezek eredményeit országos szinten általánosnak tekinteni (Blackmore, 1974). A középiskolás korcsoportból – figyelembe véve a tankötelezettség korhatárát – még lehet reprezentatív mintát venni, de a főiskolás, egyetemista korosztály tagjainak csak egy része érhető el az oktatási intézményekben, így ebből a csoportból nem lehet országos reprezentatív mintát előállítani.

A kritikusoknak ebben a vonatkozásban igazuk van. A kutatási eredmények interpretálásánál ezeket a tényezőket figyelembe kell venni. A mintaválasztással kapcsolatos problémákat kiküszöböli, ha a self-reported módszert a nagy, országos reprezentatív mintákon kérdezett viktimológiai vizsgálatok (NCVS, BCVS, UCR) részeként alkalmazzák, és ugyanazon a mintán kérdezik le.

Az mindenesetre már a korai vizsgálatokból is kiderült, hogy a hivatalos bűnügyi statisztikából megismerhető elkövetői kör és az önbevallásos vizsgálatokból azonosítható elkövetők társadalmi és szociális összetétele jelentősen eltér egymástól.

A minták összetételével kapcsolatos ellenvetések és az általánosíthatóság problémája

A másik leggyakoribb ellenvetés, amit a kritikusok a self-reported technikát alkalmazó kutatásokkal kapcsolatban hangoztatnak, az a mintába került személyek összetételére vonatkozik (Akers, 1964; Beebe et al., 1998). Ez a probléma részben a mintaválasztással kapcsolatos, ugyanis az már eleve meghatározza, hogy kiknek lesz esélyük bekerülni a mintába. Sajnos a kutatók többsége hajlamos a legkönnyebb, legegyszerűbb megoldást választani, ezért a leggyakrabban

valamilyen oktatási intézményben, tanulók körében végzik el az adatgyűjtést. Ez valóban jó módszer a költségek csökkentésére, de az eredmények nem terjeszthetők ki a teljes populációra.

A cél többnyire nem is az, hogy valódi epidemiológiai becslést adjanak a vizsgált jelenség elterjedtségére, hanem hogy felhívják a figyelmet egy ténylegesen jelenlévő problémára. A kapott eredményeket nem érdemes félresöpörni azzal, hogy a minta nem volt reprezentatív, de nem is szabad általánosítani az ott tapasztaltakat. Egy ilyen – csak egy viszonylag szűk csoportot érintő – kutatás nem jogosítja fel a kutatókat arra, hogy az eredményeiket általános tendenciaként interpretálják. Igaz az eredmények korlátozott keretek között, de érvényesek.

Az önbevallásos módszerrel végzett kutatásokkal szemben felhozott érvek sokszor nem alaptalanok. Főleg a kezdeti időszakban sok olyan kutatás készült, amelyek nem megfelelő módszertant követtek, így az eredményekkel kapcsolatban joggal vetődtek fel validitási problémák. Ezeknek a kutatásoknak a jelentősége nem az eredmények megbízhatóságában és számszerű megfelelésében mutatkozik, hanem abban, hogy felhívták a figyelmet olyan létező jelenségekre, amelyek a hivatalos bünyügyi statisztikából nem kimutathatóak. Az eredmények alapján a bűnelkövetőkkel kapcsolatos elméleteket át kellett értékelni, de sok helyen gyakorlati haszonnal is jártak a kutatások, mert az új ismeretek birtokában az igazságügyi rendszernek is válaszolnia kellett az új kihívásokra.

Az alkalmazott módszerekből fakadó nehézségek

Néhány kritikus a módszer egészének elvetését javasolja, főleg a kezdetben alkalmazott megoldások elégtelensége, illetve hiányosságai miatt. Ekkoriban az adatgyűjtés korlátozott bűncselekményi kört érintett. Ilyen volt például a már fentebb említett Nye és Short (1957) 21 itemből álló cselekményi listája, de előfordultak ennél rövidebb, 7–9 elemre fókuszáló vizsgálatok is. Ezekből az adatfelvételekből kimaradtak az erőszakos és a súlyosabb vagy elleni bűncselekmények.

Jelentős problémát okoz a vizsgálatokban szereplő elemezni kívánt időszak meghatározása is. A vizsgált időszak hosszán kívül az időszak elhelyezkedése is problémát jelent. Elsősorban a válaszadás megbízhatóságának növelése érdekében – és hogy elnyerjék a megkérdezettek bizalmát – egyes kutatások sokszor olyan időszak cselekményeiről kérdezték a résztvevőket, amelyek a megkérdezés időpontjában már elévültek. Ezt azért tartották lényegesnek, hogy senki se tartson az esetleges felelősségre vonástól. (Korábbi tapasztalatok hiányában a kutatók nem tudhatták, hogy a megkérdezettek miként fogadják majd ezeket

a szokatlan kérdéseket.) A kutatók motivációja érhető, de a régebbi időszakra vonatkozó kérdésekkel kapcsolatban több probléma is felmerült.

Az egyik az emberi emlékezet működését érintette: bizonyos idő elteltével emlékeink halványulnak, illetve eltűnnek, nem tudjuk felidézni a velünk történeteket. S mivel az adatgyűjtés során főleg a kisebb súlyú vagy elleni cselekményekre kérdeztek, valószínűsíthető, hogy az emlékezet nem működött tökéletesen minden vizsgálati alany esetében. Ez a fajta kérdésfeltevés azonban szisztematikus hibához vezet. Nagyon valószínű, hogy a megkérdezettek nagyobb eséllyel felejtik el a kisebb súlyú, kevésbé jelentős eseteket, mint a komolyabbakat. A válaszok tehát a komolyabb cselekmények irányába fognak torzítani. Másrészt a gyakoriságok sem fogják tükrözni a ténylegesen megtörtént eseteket. Akik több ilyen cselekményt is elkövettek, nagyobb valószínűséggel fognak megfeledkezni néhányról, mint azok, akik csak egy ízben követtek el ilyesmit. Az emlékezet mellett a büntudat is szerepet kap az adatok összegyűjtése során. Hiszen azok, akiknek büntudatuk van az elkövetett cselekmény miatt, valószínűleg sokkal inkább emlékezni fognak, mint azok, akiket már régen nem foglalkoztat a régen történt eset. Az eredmények igazolják is ezeket a hipotéziseket, hiszen Porterfield is azt találta (1943), hogy a „jobb” társadalmi státuszú fiatalok a vártnál jóval nagyobb arányban vallottak be valamilyen törvénytörtő cselekedetet. A gyakoriságok pontos megállapításával pedig valóban gondok adódtak.

A régebbi és hosszabb időszakra vonatkozó kérdezéssel az összehasonlíthatóság szempontjából is problémák adódhatnak. Már kezdetben is felmerült az igény, hogy a self-reported technikával gyűjtött adatokat összehasonlítsák (validálják) a hivatalos bűnügyi statisztika adataival. Az összehasonlítás több esetben meg is történt, de ez nem volt zökkenőmentes. Régebbi időszakokra vonatkozó adatokat kellett összegyűjteni a statisztikából, és a területi elkülönítés is nehézségeket okozott. A korábbi évekből rendelkezésre álló nagy mennyiségű adat, illetve eset kedvezett a kutatóknak, így az adatok tömege „elmosta” a különböző problémák miatt adódó eltérések jelentőségét. A legfontosabb üzenet azonnal nyilvánvalóvá vált: jóval többen és jóval több bűncselekményt követnek el, mint azt a bűnügyi statisztika alapján gondolták.

A későbbi kutatások, figyelembe véve a kritikákat, olyan módszert alakítottak ki, amivel kiküszöbölhetőek voltak a kezdetben felmerülő nehézségek. Elliottnak és munkatársainak sikerült megoldást találniuk a legfontosabb problémákra (Elliott & Ageton, 1980). Az adatfelvétel során jelentősen bővítették a vizsgált bűncselekmények körét: már nem csak néhány item előfordulását vizsgálták. A súlyosabb bűncselekmények is bekerültek a vizsgálatok látókörébe. Továbbá a mintakeret és a mintaválasztás pontosítása révén nem csak

egy szűk társadalmi csoport sajátosságait elemezték. Bekerülhettek a mintába a bűnelkövetői múlttal rendelkezők is. A gyakoriságok vizsgálatánál feloldották a zárt kérdések szabta korlátokat. A tényleges gyakoriságok mérésével az összehasonlíthatóság is lehetővé vált. Végezetül több módszerrel, például követéses vizsgálatokkal validálták az eredményeket.

Összegzés

Összességében ezek a vizsgálatok igazolták, hogy az önbevallásos kérdező-technika elfogadható megbízhatósággal rendelkezik. A teszt–reteszt módszerrel végzett ellenőrzések rendkívül jó eredménnyel zárultak. A korreláció gyakran 0,80 vagy még magasabb értékeket mutatott. Az önbevallásos módszer tehát nem kevésbé megbízható, mint más, a társadalomtudományi elemzésekben használt eszközök.

Az önbevallásos módszert alkalmazó kutatások esetében különösen nagy gondot kell fordítani a módszertani előírásokra, a megfelelő mintakeret kialakítására és a minta kiválasztására.

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a megfelelő módszertani eljárásokat alkalmazva a self-reported technikával készült kutatások éppen olyan valid eredményeket hoznak, mint a hivatalos bűnügyi statisztikából származó adatok.

Az önbevallásos módszer továbbra is előremutató technikának számít a kriminológiai kutatásokban. Az alkalmazásnak kialakultak olyan új technikai elemei, amelyek a tartalmi eredmények vonatkozásában is jelentősen javítják az ilyen jellegű kutatások megbízhatóságát.

Az eredmények kiterjeszhetőségét illetően akadnak még megoldásra váró feladatok, a mintakeret és a mintaválasztás körültekintő megvalósításával az itt felmerülő problémák jó része elkerülhető. A módszer önállóan nem alkalmas a teljes látencia becslésére, de más módszerekkel együttesen alkalmazva megbízható és érvényes eredményeket szolgáltatathat ezen a területen is.

Felhasznált irodalom

- Akers, R. L. (1964). Socio-economic status and delinquent behavior: A Retest. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 1(1), 38–46. <https://doi.org/10.1177/002242786400100105>
- Beebe, K. R., Randy, J. P. & Seasholtz, M. B. (1998). *Chemometrics: A Practical Guide*. Wiley.
- Blackmore, J. (1974). The relationship between self-reported delinquency and official convictions amongst adolescent boys. *British Journal of Criminology*, 14(2), 172–176.

- Conger, R. (1976). Social control and social learning models of delinquency: A synthesis. *Criminology*, 14(1), 17–40. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1976.tb00002.x>
- Elliott, D. S. & Ageton, S. S. (1980). Reconciling race and class differences in self-reported and official estimates of delinquency. *American Sociological Review*, 45(1), 95–110. <https://doi.org/10.2307/2095245>
- Gaines, L. K. & Miller, R. L. (2012). *Criminal Justice in Action*. Wadsworth Cengage Learning.
- Hindelang, M. J., Hirschi, T. & Weis, J. G. (1981). *Measuring Delinquency*. Sage.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. University of California Press.
- Klein, M. W. (Ed.) (1989). *Cross-National Research in Self-Reported Crime and Delinquency*. Kluwer Academic Publishers.
- Nettler, G. (1984). *Explaining crime*. McGraw-Hill.
- Pepper, J. V. & Petrie, C. V. (2013). *Measurement Problems in Criminal Justice Research*. National Research Council.
- Porterfield, A. L. (1943). Delinquency and outcome in court and college. *American Journal of Sociology*, 49(3), 199–208. <https://doi.org/10.1086/219369>
- Short, J. F. Jr. & Nye, F. I. (1958). Extent of unrecorded juvenile delinquency: Tentative conclusions. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 49(4), 296–302. <https://doi.org/10.2307/1141583>
- Wallerstein, J. S. & Wylie, C. J. (1947). Our law-abiding law-breakers. *Probation*, (25), 107–112.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Kó J. (2023). Önbevallásos kérdezéstechnika a kriminológiai kutatásokban. *Belügyi Szemle*, 71(10), 1815–1824. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.10.9>